

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Gergely István*
Cím: *A régi Budapest albuma*

Forrás: *Nemzeti Újság*

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Perotti Gyula

Idő

"1924"

Személy

A régi Budapest albuma

1924. 1. 3.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A magas C utolsó lovagja

Ragyogó augusztusi nap. Az akkor hatvan-hatesztendős *Ferenc József* király tíz órára mondta be látogatását a milleniumi kiállítás valamelyik osztályának és egyszerre csak megúván a pavillon rekkenő hőségét, maga vette át a vezetést, a hátsó ajtón hirtelen kilépett a pázsitos térségre, nyomában *Bánffy Dezső* miniszterelnök, *Paar* gróf, a kiállítás funkcionáriusai, a főkapitány és néhány újságíró. A király, aki a menet élén egyedül haladt, egyszerre csak visszahökken, amint valami lombos kanyarulatnál be akart fordulni. Majd könnyen szalutálva — nem tudtuk ki-nek — gyorsan tovább haladt és amikor a kísérettel a nevezetes helyre értünk, a legnagyobb zavarban egy érdekes párt láttunk a magányos liget bokrai előtt.

— *Schau, schau, der alte Perotti* — dévajkodott *Paar* gróf, mintán elmenőben kezét fogott régi kedves ismerősével, a *Magyar Királyi Operaház* ünnepelt hőstenoristájával, *Perotti* Gyulával, aki a műintézet egy varázslatos szépségéről híres fiatal művésznőjének társaságában élvezte a zöldelő természet enyhe homályát.

A nagy művész tul volt már akkor művésze és férfikora zenitjén, de még mindig hódító volt, nemkülönben ura az énekes színháznak, ahol minden föllépése alkalmával csak egy porzott feléje a tapsvihár. *Perotti* (családi nevén: *Protti*, egy előkelő rostocki kalmárcsalád ivadéka) német származása dacára eszménye volt az olasz hőstenoristának, abból a fajtából, amely ennek a művészosztálynak a főnemességét jelenti. Magas, karcsu férfiszépség, aki sporttal, vívással, mindennapi rendszeres

svéd tornászattal, arisztokratikus testápolással még akkor is megőrizte rugékonyságát, amikor közvényes fájdalmak közepette ragyogtatta bámulatos magasságát. Igazi birodalma a francia és az olasz dalmű volt, noha később a Wagner-trilogia csillogó vértjét is felöltötte magára. Felső quintjének tűzijátéka páratlan volt a maga nemében és ebben a tekintetben akkor csupán a világhíres *Tamagno* vehette fel vele a versenyt. De a színpad egyszerűsége határt szabott tehetségének, mert a nemes dalművészet, vagyis: a kulisszák, színészi játék, festék és partnerek nélkül való stílusos énekalakítás nem adatott meg neki. De mint énekelő színész maga a tökély volt. A magas regiszter fejedelme nem szorult a transponálások csalafintaságaira és éneke nem volt a fizikai erőlködés eredménye, a düledt szemekkel és apoplektikusan dagadó nyakerekkel eltorzított tusálkodás, hanem a művészi tudás látszólag vajadás nélkül megszületett gyermeke. Nagy és általános műveltségénél fogva a gondolkodó emberek közé tartozott, jártas a zeneirodalomban és a zenetörténetben, keverte-kutatta művészetének törvényeit, úgy, hogy megtörtént az énekesek világában ritkaságszámba menő lehetőség: beszélhettél vele még az ő mesterségéről is!

— Fiatal koromban — mesélte egyszer nekem — úgynevezett „kraváti tenorista” voltam és nem tudtam megtalálni önmagam, vagyis azt a speciális módszert, amely szerint nekem, éppen nekem, énekelni kell. Mert minden madárnak úgy kell énekelnie, mint ahogyan a jó Isten megteremtette a csőrét, a torokát. Az énektanítás mezeje tele van csalással

és humbuggal. Énekre tulajdonképpen csak az oktathat, aki mutatni is tud. Ha aztán még hozzá megtalálja azt a mestert is, akinek fogszora, inye, szájpadrólásának belső architektúrája, hangszalagjainak természete megfelel az övének, akkor megtörténhetik a nagy csuda. Mert végzetes esetekben az énektechnika az utánczás kérdése! Milanóban akadtam ilyen mintára, egy öreg tenoristára, aki rossz lábai miatt már esztendőök óta alig járt az utcán. A harmadik órán minden átmenet nélkül megtaláltam önmagam, felmentem hozzá a negyedik emeletre, mint kraváti-tenorista és lejöttem, mint hőstenorista.

Férfikora májusában került Budapestre *Pe-*

rotti, aki ennek a városnak a levegőjében megtalálta végzetét szerencsétlen szenvedélyei számára. Hébe-hóba elment innen, vendégszerpelt Londonban, Oroszországban, Münchenben, nagy sikerei voltak Olaszországban, de mindig csak visszavonzódott körünkbe. Ma már jórészt a kerepesi rögök alatt porladnak a szemek, amelyek valaha fölcillantak *Perotti* neve hallatára és hébe-hóba látok még egy öreg hölgyet, aki egykor *Tizian*-hajával és ragyogó szellemességével ideig-óráig szerepet játszott az elkényesztetett férfiú életében. *Perotti*, mikor vele megismerkedtem, már parókat viselt, de szeme még ragyogott, nagy, széles farkasszájában bestiális erejű fogsor éárult. Délceg ütemességgel haladt az utcán, még akkor is — önkéntelenül — rátapadt minden szem. Arcán cinóberpirosság ömlött el, valami különös fémes árnyalatban, nem volt kifestve, de valószínűtlennek hatott. *Weidinger* bácsi, az *Operaház* öreg klakörje, aki úgy festett a fényes nézőtérén, mint valami falusi

háza, majd a Szent István-szálloda személyzete, ahol Perotti lakott, elárulta nekem a titkot, Perotti minden éjjel egy-egy nyers büstekdarabot kötött fel arcára, hogy megóvja ráncoktól mentes friss vonásait. Hiu volt ön magára, mint egy antik hős, de sohasem vált nevetségessé, mindig ur maradt, kecses óriás, komoly lovag.

Mert lovag volt a szó teljes értelmében. Soha tisztátalan, avagy trágár szó nem hangzott el ajkáról, végtelen tisztelettel volt a hölgyek iránt, a kóristánékkal is levett kalappal beszélt és ő, aki annyiszor élte át személyes diadal gyanánt ingatag erkölcsű nők gyöngeségét, az igazi trubadur nemes haláljával: a soha el nem homályosuló respektussal adózott a női nemnek. Pusztá megjelenése oly uri levegőt teremtett maga körül, hogy a bohém társaságban szokásos trágárkodás még a férfiakon is elnémult, ha ez a gentleman-művész körükbe lépett. Nem kis része volt abban, hogy Operaházunk kulisszái mögött az udvari színházak előkelő tónusa uralkodott.

Perotti dúsgazdag ember volt, de — ugyan csak uri módon — tönkrement. Tönkretették a rózsák. Trieszt mellett, a Campagnében rózsakerteket létesített, tele a legritkább és a legdrágább fajokkal, abban a reményben, hogy a rózsák nem lesznek hálátlanok. Üzleti érzéke cserbehagyta, trieszti virágkereskedésében, Budapesten, Bécsben, sőt a külföldön is elkelték a virágok, de nem hozták be a befektetett milliókat. A rózsakertek gazdát cseréltek.

A milleniumi esztendő verőfényes nyári napjai az élet utolsó virágával örvendeztették meg az öregedő énekest, amelynek szédítő illata vesztét okozta. Ama fiatal művész, akinek társaságában nem kisebb ember, Ferenc József, lepte meg a már közzvényel küzdő hőstenoristát, hűséges ragaszkodással követte a parókás férfit. Odaadta neki előkelő nevét, fiatalságát, hazáját. Akkoriban egy tragikomikus eset rendítette meg Perottit. A Várszínházban Faustot adták és a Bálinttal való párbajjelenetben az ellenfél kardja egy pillanatra félrecsuszította a közönség előtt Perottit — parókáját. A jelenet mindenképpen kinos volt és a dühöngő művész majdnem megölte partnerét, akinek cselekedetében célzatosságot látott. A baritonista tudniillik ama szép hölgy egyik visszaautasított kérője volt.

A szezon végeztével az öreg tenorista a szép művész társaságában Amerikába hajózott, Triesztben hagyván feleségét, egy szépségben megőszült, nemeseen bánatos asszonyt.

Perottiné, amikor annak idején a veszedelméről értesült, amely családi boldogságát fenyegeti, felutazott Budapestre. Délelőtt megjelent az Operaház művészkapujánál és le akarta hivatni riválisát. Az egész személyzet izgatottan leste, hogy fog végződni ez a találkozás. Amikor a próba után az utcára lépett a fiatal művész, elébe lépett az ősz feleség ezekkel a szavakkal:

— *Kissszony, én vagyok Perotti felesége...*

Énekesek, énekesnők visszafojtott lélekzettel néztek a fejlemények elé. Ama szép fiatal leány pedig visszahőkölt, elsápadt, majd mélyen meghajolva, kitört könnyekkel — *kezét csókolt Perottinének*. Erre a két nő egymásra borult, sirtak mind a ketten, együtt mentek el, karonfogva, szótlanul...

Perottinak az új világban már csak csalódásai voltak és a szép terv, hogy mint mester a maga művészetét fiatal társnőjében föléleszti, hiru ábrándnak bizonyult. Innen Olaszországba utaztak, ahol az agg művész megbetegedett, nem is valami súlyosan, könnyű műtétnek kellett magát alávetnie, mire vérmérgezés következtében meghalt. Özvegy özvegye nagy anyagi áldozatok árán exhumáltatta, Triesztbe hozatta, hogy mindennap imádkozhassék a hűtlen, de örökre szeretett férj sirja fölött.

Ott pihen most a ragyogó művész, akinek neve a Magyar Királyi Operaház történetének legszebb lapjain feledhetetlenül ragyog. Fekete hattyu vitte odaát a másik partra ezt a kivételes emberi jelenséget, aki ugy egyéniségében, mint művészetében nemes arcált mutatott. *Ő volt a magas C utolsó lovagja.*

Gergely István.